

ΟΜΙΛΕΙ Ο ΔΙΑΣΗΜΟΣ ΕΛΛΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΥΣ

ΜΕ ΠΟΙΑΝ ΑΦΕΤΗΡΙΑΝ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΗΝ ΕΓΡΑΨΕ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Ο Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ

«Ο συγγραφεύς σήμερα είναι ζωντανός άνθρωπος που υποφέρει και ανησυχεί με την πραγματικότητα»

**Η ΚΡΗΤΗ, Η ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ
ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΤΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ**

ΠΑΡΙΣΙ, 13 Ιουνίου. Ιδιαίτερα Υψηλότητα. — Είς τὸ μεγάλης κυκλοφορίας ἑβδομαδιαίον φιλολογικὸν περιοδικὸν «Ἡ Τέχνη» ἐδημοσιεύθη ἡ κατωτέρω λίαν ἐνδιαφέρουσα συνέντευξις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ Νίκος Καζαντζάκης εἰς τὸν συνεργάτην τῆς, κ. Πιέρ Σιπριό:

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Τί εἶναι ἐκεῖνο πού καταλαμβάνει περισσότερον χώρον εἰς τὴν ἀντίληψίν σας περὶ πραγματικότητος: Τὸ ἔργον; Ἡ δρᾶσις;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ἐπίστευα ἄλλοτε, ὅχι ὅμως καὶ τώρα, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ μεγάλη διαφορὰ μεταξύ τοῦ πραγματικῶς ζωντανοῦ λογοτεχνικοῦ ἔργου καὶ τῆς δρᾶσεως. Ἡ τέχνη διὰ τὴν τέχνην, ἡ ἄνευ σκοποῦ ἀναζητήσις τῆς ὁμορφιάς δὲν στέκεται νομίζω, στὴν ἐποχὴ μας. Ἡ ἐποχὴ μας ζητεῖ νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ παλαιὰς δουλείας, ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ νὰ ἀγαπήνῃ ἐλευθερίαν. Εἰς ἄλλας ἐποχάς, περισσότερον ἰσσοροπημένες, περισσότερο βέβαιαι διὰ τὸν ἑαυτὸν των, ἡ ὁμορφία ἠμποροῦσε νὰ ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἰδεώδους ἐνὸς συγγραφέως. Σήμερα, ἕνας συγγραφεύς, ἂν εἶναι πρᾶγματι ζωντανός, εἶναι ἕνας ἄνθρωπος πού υποφέρει καὶ ἀνησυχεῖ βλέπων τὴν πραγματικότητά. Εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ συνεργασθῇ με ὅλες τῆς δυνάμεις τοῦ φωτός πού ἐπιζοῦν ἀκόμη καὶ νὰ βοηθήσῃ νὰ προχωρήσῃ κάπως ἡ βαρεῖα μοῖρα τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ σημερινὸς συγγραφεύς, ἂν μείνῃ πιστὸς εἰς τὴν ἀποστολήν του, εἶναι ἕνας μαχητής.

ΕΡΩΤ.: Τὰ μυθιστορημάτῃ σας, ἰδιαίτερος ὁ «Καπετὰν - Μιχάλης», ἀφιερωμένα εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν Κρητικῶν ἐναντίον τῶν Τούρκων κατακτητῶν, ἔχουν ἱστορικὴν σημασίαν.

Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ ὡς μίαν προσπάθειαν νὰ δοθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ εὐκαιρία νὰ ἀνακαλύψουν τὴν μοῖραν των, εἰς αὐτοὺς ὁποῖο, ἀπεκόπησαν ἀπὸ τὸ παρελθόν των με τέσσαρας αἰῶνας κατοχῆς καὶ οἱ ὁποῖοι ἐπαρῆλθαν εἰς τὴν σκληρὰν πολιτικὴν τῆς ἐποχῆς μας.

ΑΠΑΝΤ.: Μάλιστα, οἱ Ἕλληνες ὑπῆρξαν πάντοτε τὰ παιχνιδάκια τῶν μεγάλων Δυναμῶν. Ὑποφέραμε πολὺ κάτω ἀπὸ τὴν δάρβαρον μπόττα τῶν Τούρκων. Ὑποφέραμε πολὺ καὶ ἐξασκοῦσθαι νὰ υποφέρωμεν ὑπὸ τοῦ ὑποκριτικῶν πέλμα τῶν μεγάλων Δυναμῶν. Ὁ Ἕλληνικὸς λαὸς εἶναι ἕνας λαὸς μαρτυρικός, ἰδιαίτερος μάλιστα ἐπειδὴ ἡ ἐλευθερία εἶναι γι' αὐτὸν τόσο ἀναγκαία ὅσον καὶ τὸ ψωμί.

Ὅταν ὁ Χίτλερ ἀπειλοῦσε εἰσβολὴν εἰς τὴν Νορβηγίαν εὐρισκόμουν εἰς τὴν Κρήτην. Διέσχισα ἕνα ξάγναντο, ὅταν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἄκουσα μίαν στεντόρειαν φωνὴν πού με ἐφώναζε:

— Στάσου, παιδί μου, στάσου! Στάθηκα, σήκωσα τὰ μάτια καὶ εἶδα νὰ πηδᾷ ἀπὸ δράχου σὲ δράχου ἕ-

Ὁ Ν. Καζαντζάκης

ΕΝΑΣ ΞΕΝΟΣ ΔΙΑ
ΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗΝ—

ΟΙ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΙ ΤΡΩΓΟΥΝ ΠΟΛΥ ΑΛΛΑ ΠΟΛΥ ΔΣΧΗΜΑ ΚΑΙ ΤΡΕΜΟΥΝ ΤΑ ΜΙΚΡΟΒΙΑ ΠΟΥ ΟΜΩΣ ΑΦΘΟΝΟΥΝ

Τί σημαίνει τὸ ποτήρι νερό πού
= δὲν λείπει σὲ κάθε τραπέζι =

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 14 Ιουνίου. Ἰδιαίτερα Ὑψηλότητα. — «Ἡ τροφή», τὰ «μικροβία» καὶ «ἕνα ποτήρι νερό». Με αὐτὰς τὰς τρεῖς ἱστορίας ὁ Ζαν Ριγκὸ περιγράφει τὴν «Ἡνωμένης Πολιτείας». Ἡ πρώτη: Λέγουσιν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ τρώγουσιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἡμέρας. Λάθος. Αὐτὸ πού τρώγουσιν εἶναι τόσοσιν κακὸ ὥστε νὰ χρειάζεται νὰ ἐπανελέθουν ἐπιφανῶς. Δι' αὐτὸ μᾶς δημιουργεῖται ἡ ἐντύπωσις ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ λαμβάνουσι περισσότερα γεύματα ἀπὸ ἡμᾶς. Ἐνας Ἀμερικανὸς με ὕψος διανοουμένου καὶ ποικίμου καρρῶ, εἰσέρχεται εἰς ἕνα φαρμακεῖον καὶ ζητᾷ ἀπὸ τὸν σερβιτόρον: «Τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐάν ἐπὶ μίας σχεδίας». Μετὰ δύο λεπτὰ τοῦ σερβιτόρου δύο αὐτὰ ἐπάνω σὲ μιά φρυγανιά βουτυρωμένη. Ἄν μπορεῖτε, λοιπόν, καταλάβετε τί γίνεται.

Ἡ δεύτερη: Ἐκεῖνο πού μοῦ ἔκαμιν ἐντύπωσιν εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην εἶναι ὁ φόβος τῶν μικροβίων. Οἱ Ἀμερικανοὶ λαμβάνουσι δρακόντεια μέτρα ὑγιεινῆς. Μετὰ τὸ λουτράν, τὸ ντους, τὸ παστεριωμένον γάλα, τὰς ἀποστειρωμένας ταρτίνους, ἔξερχονται εἰς τὸν δρόμον καὶ δέχονται εἰς τὸ πρόσωπον ἕνα λιγδωμένο χαρτί πού τοὺς γεμίζει με 45 δισεκατομμύρια μικροβία. Εὐτυχῶς διὰ τοὺς Ἀμερικανούς φίλους μας, αὐτὰ τὰ βρώμικα χαρτὰ καὶ ἡ ἀνυπόφορος σκόνη ἀποτελοῦν τὸ καλὴν μέρος. Ἡ ἀκαθαρσία τῆς Νέας Ὑόρκης ἀποτελεῖ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ἕνα ἀντιβιοτικὸν τῆς.

Ἡ τρίτη: Με συνέκρινε τὸ σύμβολον πού ἀποτελεῖ τὸ ποτήρι ὕδατος πού εὐρίσκειται ἐπάνω σὲ κάθε Ἀμερικανικὸν τραπέζι. Οἱ πρῶτοι ἄποικοι εἰς τὴν Ἀμερικὴν, μού ἐξήγησαν, κατεῖχοντο ἀπὸ τὴν ψύχαιν τῆς δίψης. Τὸ νερὸ ἐσπᾶνίζε καὶ πολλοὶ ἀπέθνησκον ἀπὸ τὴν ἄλλειψίν του. Τὸ ποτήρι τοῦ νεροῦ ἔγινεν ἔτσι σύμβολον τῆς ἀναμνήσεως αὐτῆς. Ἐνθυμιζεῖ εἰς τὰς νεωτέρας γενεάς ὅτι οἱ προπάτορές των ἠγωνίσθησαν δι' αὐτὸ τὸ νερὸ πού ἔπαιζε τόσο μεγάλον ρόλον εἰς τὴν ἐντυπωσιακὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας τῆς.

νὰν γέρο βουκό, ἕναν γίγαντα. Τὰ λιθάρια πού ἐσπᾶνιζε με τὸ πόδι του κατακυλοῦσαν με θόρυβον. Θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι μαζί με τὸν γέροντα κατέβαινε ὀλόκληρο τὸ βουνό. Στάθηκε, τέλος, λίγο πῶ πάνω ἀπὸ ἐμένα, ἐπάνω σὲ ἕνα δράχου:

— Πῶς τὰ πάει ἡ Νορβηγία, παιδί μου; με ρώτησε με χαμμένη ἀναπνοή.

— Πάει καλύτερα, παππού, πάει καλύτερα, τοῦ ἀπήντησα...

— Εὐλογημένους νάσαι ὁ Θεός! εἶπε κι' ἔκαμε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Τὸ γέρικο πρόσωπό του ἔλαμπε ἀνακουφισμένο.

— Θεὸς ἕνα τσιγαράκι, παππού; Μιὰ κι' ἡ Νορβηγία τὰ πάει καλύτερα, δὲν ἔχω ἀνάγκη ἀπὸ τίποτα!

Σήκωσε τὴ γκλίτσα του κι' ἄρχισε νὰ ξαναθεωρεῖ τὸ βουνό.

Ἰδοὺ ὁ Ἕλλην. Αὐτὸς ὁ γέρο-βουκόσ δὲν ἤξερε ἀσφαλῶς πού βρίσκεται ἡ Νορβηγία, ἴσως μάλιστα νὰ μὴ ἐγνώριζε ἂν ἐπρόκειτο περὶ χώρας ἢ περὶ γυναικός. ἤξερε, ὁμως, τί εἶναι ἡ ἐλευθερία.

ΕΡΩΤ.: Εἰς τὰς πολυαριθμοὺς κριτικὰς πού ἐγράφησαν εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τὸν «Καπετὰν - Μιχάλη», τανίζουσιν συνεχῶς τὴν μυθικὴν πλευρὰν τῆς διηγήσεώς σας καὶ τὰ ἐπικά χαρακτηριστικὰ τῶν ἥρώων σας!

ΑΠΑΝΤ.: Κάθε δημιουργὸς πρέπει νὰ ὀρμηθῇ ἀπὸ τὴν φλὴν του καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς. Ἄν εἶναι ἱκανός, ξεκινῶντας ἀπὸ ἐκεῖ, νὰ φθάσῃ τὸν ἀνθρώπον, νὰ φθάσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, τότε φθάει τὴν παγκοσμιότητα. Ἡ μεγάλη δημιουργία εἶναι ὅπως τὰ ἀρτεσιανὰ φρέατα. Κατέρχεται μέχρι τοῦ στρώματος τοῦ νεροῦ. Τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ πανανθρώπινου δημιουργοῦ εἶναι νὰ ἀφαιρῆσῃ τὸ ἐθνικὸν ἔνδυμα γιὰ νὰ ἀφήσῃ γυμνὸ τὸ σῶμα.

Εἰς τὸ μυθιστορημά μου δὲν ἐφεύρα τίποτα. Ἀνεπτύξα ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας: τοὺς γέροντας πολεμάρχους πού εἶχα γνωρίσει, τὸν πατέρα μου, τὸν παππού μου, τὴν ἐξεγερσί, τῆς σφαγῆς, τὰ δάκρυα τῆς μητέρας μου... Ξαναζοῦσα τοὺς πόνους τῆς πατρίδας μου καὶ ἔκλαια γράφον.

ΕΡΩΤ.: Ἄν θέλετε νὰ ἐμφανίσετε τὴν Κρήτην εἰς τοὺς ξένους, τί θὰ ἐλέγατε; Θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιμένετε, ὅπως εἰς τὸ βιβλίον σας, ἐπὶ τῆς σοβαρῆς καὶ θαυσιμῆς πλευρᾶς μίας ἱστορίας καμωμένης ἀπὸ θυσίας;

ΑΠΑΝΤ.: Τὸ πρόσωπον τῆς Κρή-

Εἰς τὸν Εἰρηκὸν

ΝΑΥΑΓΟΣ ΛΕΓΕΙ ΟΤΙ ΕΠΕΤΥΧΕ ΝΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΝ ΨΥΧΡΑΙΜΙΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΩΝ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΓΚΟΣΜΙΩΝ

Τοῦ ἐκράτοῦσε φιλικὴν συντρο-
=φίαν μίαν θαλασσία χελώνη=

ΛΟΝΔΙΝΟΝ, 14 Ιουνίου. Ἰδιαίτερα Ὑψηλότητα.—Βρετανὸς ἀξιωματικὸς τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ, ὁ ὁποῖος ὠλισθήσεν ἐκ τοῦ σκάφους του καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν, κατῳρθωσε νὰ παραμείνῃ ἐπὶ ἑνῆρα ὥρας εἰς τὸν Εἰρηκὸν, ἀπασχολῶν τὴν σκέψιν του με ναυτικά, φιλοσοφικὰ καὶ θρησκευτικὰ προβλήματα, διὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ψυχραιμίαν του. Ὁ Ντάγκλας Γουάρντροφ, ἡλικίας 23 ἐτῶν, ὑποπλοίαρχος βρετανικοῦ φορητοῦ ὁποῖον προσεγγίζει ἤδη τὰ ἰαπωνικὰ ὕδατα, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν τὴν 7.30 π.μ. τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς. Ἡ ἐξαφάνισις του δὲν ἐγένετο ἀντιληπτή παρά μόνον μετὰ τὴν πάροδον 3½ ὥρων, ἀλλ' ἀπητήθησαν ἀκόμη τέσσαρες καὶ ἡμίσειαι ὥρας διὰ τὴν ἀνεύρεσίν του. Ὁ Γουάρντροφ ἐδήλωσε μετὰ τὴν διάσωσίν του, πρὸς τοὺς ἐκπληκτοὺς συναδέλφους του, ὅτι, ἀφοῦ εἰς μάτην ἐκράυαζε διὰ νὰ γῆν ἀντιληπτὸς ἐκ τοῦ σκάφους, ὑπελόγησεν ὅτι θὰ ἀπτηνόντο ὀκτὼ τουλάχιστον ὥραι διὰ τὴν ἀνεύρεσίν του, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς στιγμὴν ἐσκέφθη ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἀποθάνῃ. Ἐχρησιμοποίησε διὰ τὴν ἀνεύρεσίν του μίαν παραμείνῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης καὶ τελικῶς παρέμεινεν εἰς ὑπτιάν θέσιν, βλέπων πρὸς δυσμάς, διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τὸ σκάφος του, τὸ ὁποῖον ἀνέμενεν ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ διὰ νὰ τὸν παραλάβῃ. Μετὰ πολλὰ

STAKE

ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΜΙΚΡΟΝ ΝΤΕΡΜΠΥ

πόστασις 2.400 μ.

57 Γ. Γιαρικής

57 Μιμόπουλος

57 Γαλανόπουλος

57 Μπατῆς

57 Ἀξιώτης

57 Παντελιάς

57 ἑ. ἄ.

57 ἑ. ἄ.

57 ἑ. ἄ.

αὶς θὰ διεξαχθῇ ἡ κλήρωσις τοῦ

ΤΣΤΕΗΚ

αἰών τοῦ Σπουῖποτέηκ θὰ

ἴν 8ην μ. μ.

αἰς χεῖρας τῶν Πρακτόρων